

nisa i Švicarske. Zadarske gimnastičare predstavljala je momčad od 12 članova koji su se istakli osvojivši 158 bodova od 160 mogućih. Sudjelovala je i momčad *Societa di Ginnastica e scherma di Spalato* osvojivši 157 bodova.

Društvo je bilo aktivno i sljedeće 1912. pod vodstvom Felica Veglia. Aktivne su bile sekcije bacačkih športova, skoka u vis, hrvanja i dizanja utega. Iz političkih razloga rad društva je zabranjen 10. kolovoza 1912. Uskoro je osnovano novo društvo s neznatnim promjenama u imenu *Societa Ginnastica Zara*.

Privatne škole mačevanja

Prvo organizirano športsko mačevanje javlja se pri *L'Associazione Zaratina di Ginnastica* utemeljenom 20. siječnja 1876. Osim mačevanja društvo je njegovalo gimnastiku, plivanje i veslanje. U prvo vrijeme, do 1882., društvo je svoje aktivnosti imalo u areni Manzin na Obali Franje Josipa. U početku su mačevi bili drveni, a od 1880. željezni. Od 1881. društvo mijenja ime u *Societa Ginnastica e Scherma*. Djelovanje društva bilo je zabranjeno 1885. od strane austrijskih vlasti zbog nacionalističkih ispada dijela uprave i dijela športaša.

Aktivnosti su se ipak nastavile tako da se od 1885. održavaju športske akademije u novom kazalištu Giuseppe Verdi. Na tim akademijama često su sudjelovali i športaši iz Venecije, Budimpešte, Rijeke i dr. Ostalo je zapisano da je 1901., između ostalih, nastupila i grofica Italia Galante iz Venecije.

U drugoj polovici XIX. stoljeća u Zadru se otvaraju i privatne škole mačevanja. Prvu privatnu školu mačevanja otvorio je 19. lipnja 1878. Donato Garimberti. Nakon njega škole su još imali Luigi Etzel (1885.), Enrico Viscardi (1893.), Antun Proti (1901.) i prof Giuseppe Galante (1910.), koji je prije toga djelovao u Rijeci.

Početak Prvog svjetskog rata 1914. prestala su djelovati talijanska športska društva u Dalmaciji, a nakon propasti Austro-Ugarske monarhije 1918. talijanska vojska je okupirala Goricu, Trst, Istru, Rijeku i Zadar. To je početak novog doba u športskom životu primorskih gradova.

LITERATURA:

Marović, D. (1990). Povijest sporta u Splitu - Od antičkih igara do prvog svjetskog rata - Knjiga I. Splitski savez sportova.

Marić, D. - Meštrović, R. (2013). Baština zadarskog sporta - Športska zajednica grada Zadra.

Škorić, Č - Marić D. (1998.) Povijest veslanja u Zadru 1885. - 1997. - Veslački klub Jadran.

Prvi zadarski veslači iz 1882.: Antonio Rolli, Giuseppe Tomicich i Pietro Rolli (stoje), a u donjem redu leže Nilo Bugatto i Fortunat Rota

Velikan splitskog športa

Piše: JURICA GIZDIĆ

Ako se dr. Franjo Bučar s pravom smatra ocem hrvatskog športa, onda u Splitu, taj naslov nesumnjivo pripada diplomiranom inženjeru Fabjanu Kaliterni

Ono što je dr. Franjo Bučar općenito u športu u Hrvatskoj, to je zasigurno inž. Fabjan Kaliterna u splitskom športu. Rođen je u Splitu, 20. siječnja 1886. godine. Osnivač je mnogih klubova, utemeljitelj više športova, športski dužnosnik, jedno vrijeme i aktivan športša. Doista, Fabjan Kaliterna, bio je otac splitskog športa.

Diplomirani inženjer arhitekture ostavio je veliki trag i stekao ogromnu popularnost u širim masama pri osnivanju glavnih športskih klubova u Splitu. Osobitu popularnost dobio je zbog Hajduka, koji je bio i ostao simbol grada i cijele Dalmacije.

Opereta „Kraljica lopte“

Početak prošlog stoljeća budi se nacionalna svijest mladih Splitskana; 1904. godine pojavljuje se učenik Realne gimnazije Fabjan Kaliterna, koji zajedno sa svojom braćom Lukom i Antom te prijateljima iz pučkih obitelji osniva divlji klub Šator, kao preteča športa u Splitu.

Dio praških studenata, osnivača Hajduka. Stoji Vjekoslav Ivanišević, a sjede slijeva Ivan Šakić i Fabjan Kaliterna

*Inž. Fabjan Kaliterna
– otac splitskog športa*

Klub je gajio nogomet, plivanje i vaterpolo.

Još uvijek student, Kaliterna 1911. godine, zajedno sa Lucijanom Stelom, Vjekoslavom Ivaniševićem, Ivanom Šakićem i Vladimirom Šorom, osniva Hrvatski športski klub Hajduk. U isto vrijeme o svom trošku Kaliterna nabavlja nogometnu loptu, kopačke i dresove koje kupuje u Pragu. Za svoj Hajduk, jednom i nastupa 1912. godine i na toj utakmici postiže i gol.

Više godina član je Upravnog odbora kluba i klupski potpredsjednik, a 1936. godine i predsjednik kluba. Vođa puta „bijelih“ je na povijesnoj turneji 1931. godine po Južnoj Americi. Na njegov nagovor Ivo Tijardović, sklada 1926. godine operetu „Kraljica lopte“.

Kaliterna vodi odlučnu riječ i na povijesnom Hajdukovom sastanku 1941. godine, kada je čelništvo Hajduka reklo povijesno „ne“ talijanskom okupatoru. Proglašen je zaslužnim članom kluba. Uz Hajduk, Kaliterna je jedan od osnivača i veslačkog kluba Gusar, dao je veliki obol pri osnutku vaterpolsko-plivačkog kluba Jadran i jedriličarskog kluba Labud. Kaliternu nalazimo i u atletici, biciklizmu, boksu, hazeni, planinarstvu, skokovima u more i zrakoplovstvu.

Član je Jugoslavenskog olimpijskog odbora od 1920., član Upravnog odbora Plivačkog saveza Jugoslavije od

Fabjan Kaliterna bio je suorganizator prve vaterpolske utakmice na Balkanu odigrane u Splitu 1908. godine, i prvog plivačkog natjecanja organiziranog na splitskim Bačvicama 1913.

Prisustovao je berlinskoj Olimpijadi 1936. godine o svom trošku. U listu „Novo doba“ te iste godine dao je prikaz viđenja navedenih olimpijskih igara i njene odlične organizacije.

Čuvar tradicije

Treba istaći da je ovaj znameniti Splitsanin, bio i poznati arhitekt koji je projektirao preko 300 objekata diljem cijele Dalmacije, bio je član Društva „Marjan“, veliki domoljub kojeg čuveni arheolog i svećenik don Frane Bulić, naziva splitskim „čuvarom tradicije“.

Po riječima mnogih inž. Fabjan Kaliterna zasigurno je najveće športsko ime u povijesti grada Splita, a ubraja se među najznačajnije Splitsane u povijesti, kao i njegov brat legendarni trener Luka Kaliterna.

Preminuo je u Splitu, 30. siječnja 1952. godine te je sahranjen na splitskom groblju Lovrinac. Od 2007. godine počasnik je Kuće slave splitskog športa, a najveće priznanje Splitskog saveza športova – Nagrada za životno djelo nosi naziv Trofej Fabjan Kaliterna.